

İSTANBUL İKTİSAT KONGRESİ

Toplumsal Dayanışmacı bir İktisadi Yapı Mümkmn mü?

Sayın Başkan, değerli katılımcılar, değerli hocalarım, İstanbul İktisat Kongresi'ne hepiniz hoş geldiniz diyorum. Bu anlamlı kongre, tam zamanında gerçekleşiyor. Çünkü dünya ilginç bir dönemden geçiyor. Bu dönem içerisinde karşılaşılan bir takım meydan okumalar bizi yeni bazı aramalara yönlendiriyor ve iktisat disiplini de bundan bağımsız değil. Şimdi her şeyden önce böyle anlamlı ve isabetli bir temayı İstanbul İktisat Kongresi'ne taşıdığı için TASAM Başkanı Süleyman ŞENSOY'a teşekkür ediyorum.

Bu organizasyonu gerçekleştiren başta Onat Bey olmak üzere diğer TASAM çalışanlarına ve danışmanlarına çok teşekkür ediyorum ve önümüzdeki iki günün verimli bir şekilde geçmesini bekliyorum. Mutlaka verimli geçecek ve burada alınan kararlar, burada konuşulan konular, geleceğin ekonomisinin yönlendirilmesi konusunda bir katkı yapacak. Ufak ya da büyük, bunun ne kadar olacağını önümüzdeki günlerde mutlaka izleyeceğiz.

Özellikle 2008 küresel kriz çerçevesinde ortaya çıkan küresel kapitalizmin karşılaştığı zayıflıklar ve meydan okumalar, Kovid-19 pandemisiyle birlikte daha da katlanarak gündemimize oturdu. Ne yazık ki bugüne kadar bu konuların sebep olduğu sorunların çözümüyle ilgili herhangi bir gelişme, herhangi bir ilerleme kaydedilmiş değil. Tam tersine sorunlar sanki katlanarak bizimle birlikte yaşamaya devam ediyor. Gelişmeler; özellikle küreselleşmenin geri çekildiği ticaret savaşları, yoksulluk, göç, küresel ısınma, çevre sorunları, gelir dağılımındaki bozukluk, işsizlik gibi sorunların Kovid-19 pandemisiyle katlandığını, küresel iktisadi yapının ve küresel iktisadi yönetişimin bu sorunlara cevap verebilecek şekilde organize olmadığı gerçeğini de gözler önüne serdi. Bunun ardından gelen yeni küresel ölçekte değişik akademik disiplinler içerisinde birtakım çözüm arayışları oldu.

Son zamanlara baktığımız zaman iktisat teorisi içinde de benzeri dönüşümler ve bu dönüşümleri sürdüren birtakım sorgulamalar ortaya çıktı; iktisat teorisi, marjinalist devrimden bugüne ve özellikle bireysel, yönetsel bireycilik etrafında oluşan birtakım arayışlar çerçevesinde giderek kendisinin matematikleşmesi, matematiğin soğuk mantığının iktisadi modellere taşınması ve insan doğasının mikroekonomi temelli yeniden tanımı çerçevesinde birtakım makroiktisadi politikalar tasarlanması, bütün bunların getirdiği kısıtlar... Özellikle biraz önce bahsettiğim meydan okumalar çerçevesinde bu kısıtlar giderek kendisini daha açık şekilde bize göstermeye başladı.

İSTANBUL İKTİSAT KONGRESİ

2008 krizinden ve Pandemi'nin getirdiği meydan okumalardan bahsettim. Bütün bu süreçlere eşlik eden; emeğin nasıl kullanılacağı ve iş yapma biçimlerinin, üretimin nasıl organize olacağı konusunda ilgili olan dijitalleşme ve robotiklerin kullanılması gibi, özellikle enformatik alanındaki gelişmelerin bütün bu süreçlere eşlik ediyor olması ve böylesine türbülanslı bir dönemin yaşandığı konjonktürde İstanbul İktisat Kongresi'nin toplanması ve sosyal ahlak ile gelecek ekonomisinin iktisat dışı etkenlerden nasıl etkileneceğini gündeme getirmesi bu toplantıyı daha da önemli kılıyor.

İktisat teorisinin, iktisat disiplininin geçmişine baktığımızda; özellikle 1950-60 döneminde yaşanan iktisattaki devrim ve ekonomi disiplininin, kendisini diğer disiplinler üzerinde bir sömürgeci kuvvet olarak dayatması, o iktisadi emperyalizmin ulaştığı seviye, buna eşlik eden mikroekonominin, makropolitikaların da sürdürücüsü ve belirleyicisi olarak görünmesi, matematiksel iktisadın soyut ve dünyadan kopuk şekliyle iktisadi politika uygulamalarını yönlendirmeye çalışması, enformasyon ekonomilerinin, enformasyonun iktisadi hamlesinin temeli hâline gelmesi dikkat çekmektedir. Tüm bunlar iktisat içi faktörlerin iktisat dışı faktörleri dışarda bırakmasını da getirmişti. Bugün karşılaştığımız o meydan okumalar çerçevesinde; ekonomik olmayan ile ekonomik olanın birbiriyle nasıl etkileşim içerisinde olduğunun araştırılması, bunun içerisinde hangi yöntemlerin kullanılacağı ve bu tartışmaların sürdüğü dönem içerisinde geçmişte ve hâkim olan neo-klasik modern makro-iktisadın kurucu taşlarının sorgulanması kaçınılmaz olarak kendisini bize dayatıyor ve böyle bir arayış içerisinde girdiğimiz bir dönemi ortaya çıkarıyor.

Bugün burada İstanbul İktisat Kongresi ile TASAM öncülüğünde yapılan bu girişim bize gelecekte yapacağımız birtakım araştırmaların iktisadi olan ve iktisadi olmayanın etkileşimi üzerinde yapılacak araştırmaların kapısını açıyor. Buradaki temel vurgu; sosyal ahlak üzerine, etik üzerine, sosyal ahlağın iktisadi nasıl yönlendirmesi gerektiği ve yönetsel bireyciliğin ötesinde toplumsal dayanışmacı bir iktisadi yapının mümkün olup olamayacağı konusunun araştırılması üzerine. Bizim gündemimizi bugün meşgul ediyor. Önümüzdeki dönemde de meşgul edeceği çok açık olarak ortaya çıkıyor. Bütün bunları söyledikten sonra, özellikle neo-klasik iktisadın o emperyalist tasallutundan kurtulabilmenin bir yolu olarak; kenara itilmiş birtakım iktisadi görüşlerin, tarihselci iktisadın, kurumsal iktisadın, Heterodoks iktisat görüşlerinin, Keynesyenlerin, Post Keynesyenlerin, Neo Keynesyenlerin görüşlerinin dinlenebileceği ve bunlar içerisinden farklı sentezlerin çıkartılabileceği bir dönemin kapısını aralamış oluyoruz. TASAM Başkanı Sayın Süleyman ŞENSOY'a, bize böyle bir platformu sunduğu için kendisine ayrıca teşekkür ediyorum. Sözlerimi burada sonlandırırken bütün katılımcılara kıymetli iki gün geçirmelerini diliyorum.

(İstanbul İktisat Kongresi Açılış Konuşması Deşifresi | Prof. Dr. Sedat AYBAR | 09.12.2021)